

**Keskkonnaministri määruse
„Nitraaditundliku ala määramine ja
põllumajandusliku tegevuse piirangud nitraaditundlikul alal“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõu koostamise aluseks on uued volitusnormid, mis on sätestatud 01.10.2021 jõustunud veeseaduse redaktsioonis (RT I, 21.09.2021, 6). Määrus kehtestatakse veeseaduse § 37 lõike 2 ja § 168 lõike 4 alusel.

Määruse eelnõu tekst kordab Vabariigi Valitsuse 06.12.2019 määruse nr 100 „Nitraaditundliku ala määramine ja põllumajandusliku tegevuse piirangud nitraaditundlikul alal“ (edaspidi *määrus nr 100*) teksti. Võrreldes määrusega nr 100 on eelnõukohasest määrusest välja jäetud teatud piirangud, mis on tervikloeteluna esitatud veeseaduse § 168 lõikes 3.

Määruse eelnõu on ette valmistanud Keskkonnaministeeriumi veesakonna nõunik Ann Riisenberg (tel 626 2828, ann.riisenberg@envir.ee) ja veesakonna peaspetsialist Hendrik Põldoja (tel 626 2861, hendrik.poldoja@envir.ee). Eelnõu koostamisel andsid teavet Keskkonnaagentuuri keskkonnaanalüüsi osakonna peaspetsialist Ruta Tamre (tel 673 6615, ruta.tamre@envir.ee) ja Tallinna Ülikooli loodus- ja terviseteaduste instituudi teadur Marko Vainu (marko.vainu@tlu.ee). Eelnõu keeleteimetaja oli Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (tel 626 2953, aali.sandre@envir.ee). Määruse eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna nõunik Elina Lehestik (tel 626 2904, elina.lehestik@envir.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Esimeses paragrahvis sätestatakse määruse reguleerimisala. Nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1–8) (edaspidi *nitraadidirektiiv*) järgi on vaja analüüsida Eestis nitraadireostuse mõju veele ja veekogudele ning määrata nitraadireostuse suhtes tundlikud alad. Määrusega määratakse nitraaditundlik ala, nitraaditundliku ala piires asuvad kaitsmata põhjaveega pae- ja karstialad pinnakatte paksusega kuni 2 meetrit. Samuti kehtestatakse eelnõukohase määrusega olulised allika- ja karstialad ehk alad, mille ruumiline väljund on polügoon. Määruse nr 100 järgi on kehtestatud *olulised allikad ja karstilehtrid*, kuid nende ruumiline väljund on punkt. Näiteks Esna pargi allikad on allika-ala nimetus, millele vastab keskkonnaportaalis olulise ala polügoon. Samamoodi hõlmab termin *karstiala* nii karstioru, karstijärvikud kui ka loetelus oleva luha. Karstijärvik on karstialal asuv ajutine veekogu. Seega on karstijärvik karstiala erijuht ning selles kontekstis piisab, kui nimetada ainult karstiala. Lisaks jäävad mõnede neist olulistest aladest nii karstivormid kui ka allikad, näiteks Lüsingu allika- ja karstialale.

Samuti kehtestatakse nitraaditundliku ala kaitsmata põhjaveega alal pinnakatte paksusega kuni kaks meetrit ja karstialal veeseaduse § 168 lõikes 1 nimetatud tegevuspiirangute ulatus.

Teises paragrahvis on sätestatud nitraaditundliku ala asukoht. Seda ala nimetatakse Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikuks alaks selle geograafilise asukoha järgi. Pärast 2017. aasta sügisel toimunud kohalike omavalitsuste valimisi kehtima hakanud haldusjaotuse järgi asub nitraaditundlik ala Rakvere linna, Rakvere valla, Kadrina valla, Tapa valla, Vinni valla, Järva valla, Paide linna, Põltsamaa valla, Väike-Maarja valla ja Jõgeva valla territooriumil. Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala kogupindalaga 3250 km² jaguneb Pandivere (2382 km²) ja Adavere-Põltsamaa (667 km²) nitraaditundlikuks piirkonnaks.

Nende vahele jääb Endla soostiku ala (201 km²). Võrreldes määrusega nr 100 ei ole nitraaditundliku ala territoorium geograafiliselt muutunud. Nitraaditundliku ala välispiir ja kaitsmata põhjaveega ala piirid on seletuskirja lisa esitatud ülevaatekaardil Eesti põhikaardi alusel. Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal asuvad allika- ja karstialad ning kaitsmata põhjaveega alad on kantud Eesti looduse infosüsteemi. Nitraaditundliku ala välispiir ja selle piires kaitsmata põhjaveega alade piirid on märgitud keskkonnaportaalis ja Maa-ameti geoportaali kaardirakenduses.

Kolmandas paragrahvis on sätestatud tegevuspiirangud kaitsmata põhjaveega aladel. Võrreldes määrusega nr 100 piiranguid muudetud ei ole.

Neljandas paragrahvis nimetatakse Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal asuvad olulised allika- ja karstialad. Iga objekti järele on lisatud registrikood, mis on saadud Eesti looduse infosüsteemist.

Määruse nr 100 § 4 punktis 19 on nimetatud Tõrma-Karitsa-Jupri allikad. Eelnõukohases määruses on esitatud Jupri karstiala ja Tõrma allikad, kuna Eesti looduse infosüsteemi on eraldi olulise karstialana kantud Jupri karstiorg (LTA1000516) ja Tõrma allikad (LTA1000503). Kuigi määruses nr 100 kajastus objekti nimes Karitsa, siis ei ole seda piirkonda olulise alana kaardil määratud.

Samuti on olulise karstialana lisatud Kalana karstiala (LTA1000522), mis jäi määrusest nr 100 eksikombel välja. Nimetatud karstiala oli olulisena arvele võetud Vabariigi Valitsuse 21.01.2003 määrusega nr 17 „Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitseeskiri“.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohase määruse koostamisel on lähtutud nitraadidirektiivi põhinõuetest. Nitraadidirektiiv käsitleb põhjavee ja pinnavee kaitset põllumajandusallikatest tuleva lämmastikureostuse eest. Erilist tähelepanu tuleb osutada veekogudele ja põhjaveekihtidele, mida kasutatakse joogivee saamiseks. Nitraadidirektiivi järgi peavad liikmesriigid määrama nitraaditundlikud alad ning põhja- ja pinnavee kaitseks põllumajandusest pärit saastuse vähendamiseks tuleb rakendada saastust piiravaid meetmeid nitraaditundlikul alal.

Kuna eelnõukohase määrusega ei kehtestata uut regulatsiooni, vaid kavandatakse kehtestada enne 01.10.2021 kehtinud määruse tekst mõnede muudatustega, siis ei ole koostatud Euroopa Liidu direktiivi ja Eesti õigusakti vastavustabelit.

4. Määruse mõju

Kuna määruse kehtestamisega uusi nitraaditundlikke alasid ei määrata ega muudeta kehtivaid piiranguid, on mõju sama, mis on määrusel nr 100. Uut oodatavat mõju määruse kehtestamisega ei kaasne.

5. Määruse rakendamise seotud tegevus, rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa uusi tegevusi, lisakulusid ega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu saadetakse koostamiseks Maaeluministeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoolile, Eestimaa Talupidajate Keskkliidule ja Eestimaa Looduse Fondile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

